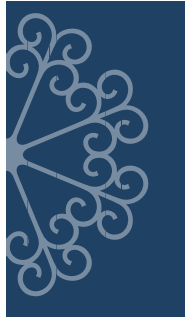

בית מזדרש

519

פרשת פקודי

זמני כניסת ויציאת השבת

✡	🕒	
18:25	17:12	ירושלים
18:26	17:29	בני ברק
19:20	18:12	ציריך
19:15	17:45	וינה
19:39	18:29	אנטוורפן
19:45	18:27	פריז
18:53	17:50	לונדון

דבר הישיבה

שמחת התורה - בחודש אדר

פעם בתחילת חודש אדר מסר מרן מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל שיעור בפני החבורה החסידית של הישיבה בסוגיית הגמ' (ב"ק יז): בתר מעיקרא אזלינן או בתר תבר מנא, ובדברי התוס' שם.

לאחר השיעור הוסיף אחד הבחורים והזכיר הא דמטו בי מדרשא בשם ר"י פוניבז מרן הגר"ש רוזובסקי זצ"ל שלפי מה שנתבאר בשיעור מובן הפסוק במגילת אסתר: "והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש" - אבל על בתו וחפוי ראש על מה שאירע לו.

לכאורה קשה למה הוזכר בפסוק קודם אבל ולאחר מכן חפוי ראש, הרי לא זה היה סדר הדברים, שהרי קודם נעשה חפוי ראש ממה ששפכה עליו בתו ורק לאחר מכן השליכה את עצמה ומתה?

אמנם לפי מה שנתבאר בשיעור מובן הדבר, שכאשר הפילה עצמה, עוד לפני שמתה, כבר היתה גברא קטילא, ולכך היה אבל עוד לפני שנשפך עליו.

רבינו שמח מאד על הווארט ששמע והחל לשיר עם הבחורים: "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר".

(בכל נפשך עמי 163)

"הנה הפשטתם צורת הישיבה, וקלטתם רוח ורצון הישיבה, ובוזה עשיתם לכם חבורה לילך בעקבות רוח הישיבה, ובכל מקום שאתם נמצאים לקחתם זאת כאילו להיות עם הישיבה בין כתלי הישיבה" (מרוך המשגיח הגה"צ רבי ירוחם ליבוויץ זצוק"ל ממיר)

מתורת רבותינו

בכספי ציבור והקדש צריך להיזהר ביותר

אלה פקודי המשכן וגו' (לח, כא).

ישנה נא האדם לצייר זאת לעצמו בצורה חז' אם היו נותנים לה"חפץ חיים" ז"ל מעות לדבר צבורי, האם יעלה על דעת מי שהוא שלא ליתן לו כ"א במנין ובמשקל? והיא הערה נוראה מאד המורה לנו איך שעל האדם להיות נזהר מ"מצוה", ובמצב של מצוה רבה כגון זו של בנין המשכן, הביט משה רבינו על בצלאל כעל גנב חשוד. והוא לימוד לאדם שבמצות הכי גדולה ונשגבות ינסה עצמו בהבחנה הכי גדולה ודקה פן ואולי אינו אלא "גנב".

דעת חכמה ומוסר (חלק א מאמר קיח)

שח מרן המשגיח הגה"צ רבינו ירוחם ממיר זצ"ל: לפי דברי הרמב"ן (כאן) מסר משה רבינו לבצלאל את כל חומרי המשכן השונים במידה במשקל ובמנין. לא לאדם מן ההמון נמסרו האוצרות היקרים כי אם למי שהיה גבוה משכמו ומעלה לבצלאל בן אורי אשר חז"ל הפליגו בעומק חכמתו וקדושתו, ואף על פי כן כאשר נמסר לו הזהב הכסף ושאר הנדבות היקרות, נהגו אתו כאילו נמסר הרכוש לידי גנב וחשוד. ללמדך כי בכספי ציבור והקדש, צריך אדם להיזהר ולחשוד עצמו עד דקה שבדקות.

הוזכר ייחוסו של בצלאל - להודיע שהמשיך זכות של מסירות נפש מזקינו חור

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה, ואתו אהליאב בן אחיסמך" (לח, כב-כג).

ביאר בזה הגר"א לופיאן זצ"ל (לב אליהו, מאמר 'השפעת הקדושה - בנדיבות הלב'), ששכר זה שקיבל חור הוא בדרך של מידה כנגד מידה. חור פעל במסירות נפש כדי למנוע את עשיית העגל, ונכדו בצלאל עסק במסירות נפש בעשיית המשכן וכליו שהם כפרה על חטא העגל. מטעם זה נקראת המלאכה על שמו, וכפי שכתב רש"י (שמות לז, א): "ויעש בצלאל - לפי שנתן נפשו על המלאכה יותר משאר חכמים, נקראת על שמו".

מעתה נבין שכאשר ייחסה התורה את בצלאל עד חור, לא היתה כוונתה להביא את שושלת ייחוסו בעלמא, אלא להודיע שבצלאל ממשיך זכות של מסירות נפש שעברה מדור לדור מחור "שנתן נפשו" עד בצלאל "שנתן נפשו".

ובמשך חכמה (שם לה, ל) ביאר, שענין זה נרמז גם בהמשך ייחוסו של חור המוזכר בפסוק - "למטה יהודה". כמוכא בתוספתא (ברכות פ"ה, ה"ט"ז): "מפני מה זכה יהודה למלכות, מפני שקידש שמו של הקב"ה, שכשעלו שבטים ועמדו על הים זה אומר אני יורד וזה אומר אני יורד, קפץ שבטו של יהודה וירד בתחלה וקדש שמו של הקב"ה". לכך הוסיפה התורה וייחסה את בצלאל לחור לשבט יהודה, להודיע ששורש הנהגתם היא למעלה בקודש, משבטו של יהודה שמסר את עצמו לקדש שם שמים.

שיחות רבי נתן צבי

התורה הולכת ומונה את ייחוסו של בצלאל עד אבי אביו - בן אורי בן חור, וכן בכל מקום שהוזכר שמו של בצלאל בתורה, נכתב כל ייחוסו עד אבי אביו. ויש להבין, מדוע הוצרכה התורה לפרט את ייחוסו של בצלאל עד זקנו חור. ובמיוחד שבאותם פסוקים עצמם מזכירה התורה את אהליאב, ולא ייחסוהו אלא עד אביו בלבד - "אהליאב בן אחיסמך".

חז"ל עמדו על קושיא זו לעיל בפרשת ויקהל. על הפסוק (שם לה, ל): "ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור", הקשו חז"ל (שמו"ר מח, ב): "מה ראה להזכיר כאן חור". ותיירצו: "בשעה שביקשו ישראל לעבוד עבודת כוכבים, נתן נפשו על הקב"ה ולא הניח, עמדו והרגוהו, אמר לו הקב"ה חייך שאני פורע לך. משל למלך שמרדו עליו לגיונותיו, עמד שר הצבא שלו ונלחם עמהם, אמר להם על המלך אתם מורדים, עמדו והרגו אותו, אמר המלך אילו ממון נתן לי לא הייתי צריך לפרוע לו על אחת כמה וכמה שנפשו נתן עלי מה אני עושה לו, אלא כל בנים שיצאו ממנו אני מעמידם דוכסים ואפרכים. כך בשעה שעשו ישראל העגל, עמד חור ונתן נפשו על הקב"ה, אמר לו חייך כל בנים היוצאים ממך אני מגדלם שם טוב בעולם, שנאמר: 'ראו קרא ה' בשם בצלאל'. בשכר מסירות נפשו של חור, שעמד ונלחם נגד עשיית העגל במסירות נפש עד שנהרג, וכפי שמצינו בגמרא בסנהדרין (ז, א), זכה שנכדו בצלאל יתמלא בחכמה ובדעת ה', וכל מלאכת המשכן וכליו נקראים על שמו.

מסדר עשיית המשכן – למדין, מעשה שלא בזמנו אין בו כל קדושת המעשה

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה (לח, כב). וברש"י: כי משה צוה לבצלאל לעשות תחלה כלים ואחר כך משכן, אמר לו בצלאל מנהג העולם לעשות תחלה בית ואח"כ משים כלים בתוכו, אמר לו כך שמעתי מפי הקדוש ברוך הוא, א"ל משה בצל אל היית כי בוודאי כך צוה לי הקדוש ברוך הוא וכן עשה, המשכן תחלה ואח"כ עשה כלים.

מצותה. הוא אשר אמר כי בצלאל עשה את כל אשר צוה ה' - כסדרם, ולו עשה שלא כסדרם, לא היה זה כלום מעשה, ולא היה מתקדש בקדושת המשכן. דעת תורה - ביאורים בפרשתנו

סוף המשכן יבא בו כל הנצרך לו? הנה רואים כי הענין של כסדרם הוא ענין בעצם מעשה המשכן ומציאותו. מעשה שלא בזמנו אין בו כל קדושת המעשה, בגדר אם יניח אדם תפלין בלילה למען ינוחו עליו למחרתו ביום אין זה כל מצוה של הנחת תפלין, המצוה צריכה להעשות בעת

הנה כאן כי יש ענין של קדימה, וגם כי זה לעכב בדבה במצות וידוי מעשר ג"כ מצינו כענין זה (דברים כו, יג) "וגם נתתיו וגו' ככל מצותיך אשר צויתני". וברש"י שם: "ככל מצותך נתתים כסדרן". לכאורה כאן במשכן מאי נפקא מינה לן מסדר עשייתן אם הקדימו דבר לרעהו או איחרוהו, הלא סוף כל

כל עשיית המשכן מתחילה ועד סוף היתה 'כאשר צוה ה' את משה'

ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה (שמות לח, כב)

עשה בצלאל כאשר צוה ה', וכמו שנתבאר בפרשת ויקהל (לה, כט). והנה ישנם כאלו אשר מתחילה הם מכוונים לעשות את מצות ה' בשלימות, אבל בעשיית המצוה שוכחים הם את הקב"ה ועושים כן עבור מטרת אחרות, כגון כבוד וכדומה, ועל זה העידה התורה שכל עשיית המשכן מתחילה ועד סוף היתה 'כאשר צוה ה' את משה':

משלחן רבי אליהו ברוך (עמ' שצ"ג)

בפירוש המשניות, שבהרבה מקומות מתחיל את דבריו בתיבות "אמר ה' יתברך" או "אמר הקב"ה" וכיו"ב, וסיים הגר"ח"ע: "שלכן כאשר אני מחדש בתורה אני חושב על כל דבר ודבר אם שייך לומר על זה אמר הקב"ה".

ועל פי זה ביאר הגרא"ב כי משום כך אמרה התורה פעמים רבות 'כאשר צוה ה' את משה', ללמדנו ולהדגיש בפנינו שאת כל המשכן מתחילתו ועד סופו

בפרשה זו נכתב ארבע עשרה פעמים 'כאשר צוה ה' את משה', ובביאור הדבר הביא מורנו הגאון רבי אליהו ברוך פינקל זצ"ל מה שאמר הגאון רבי ישראל זאב גוסטמן זצ"ל ששמע ממרן הגר"ח"ע גרודזנסקי זצ"ל, שבכל פעם שאדם לומד תורה ומחדש בתורה הוא צריך לחשוב האם הדברים נכונים ומתאמים, שיכולים לומר עליהם שזהו דבר ה', והאם זו היא כוונת ה' ורצונו ה', והוסיף הגר"ח"ע שכך מצינו ברמב"ם

הבכי שהרעיד את הלבבות

בתחילת חודש אדר תשנ"ט ביקש מרן רה"י הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל למסור שיחה לכל בתי המדרש של הישיבה, בהיכל הגדול של הישיבה. היה זה באותם ימים בהם התקיימה בארץ ישראל הפגנת חצי מליון יהודים שומרי תורה ומצוות, נגד התערבות שופטי הבג"ץ בהריסת עניני הדת בארץ ישראל. המחשבה הראשונית היתה שרבינו ידבר

על אותו ענין. בשעה היעודה הגיעו אלפי האברכים להיכל הגדול. רבינו נכנס להיכל כשהוא נתמך בידי שנים ממקורביו עקב חולשתו, הוא עלה לארון הקודש, ואמר ששמע שיש רפיון בישיבה, כיוון שמתקרבים ימי הפורים וסוף הזמן. לפתע פרץ בבכי תמרורים סועה, שלא הותיר אף

בכל נפשך (עמ' 249)

מבאר רבותינו

לעולם אין מעשי האדם פועלים את התכלית, אלא האדם עושה בידיהו והתכלית נעשית מן השמים

ויקם משה את המשכן ויתן את אדניו וישם את קרשיו ויתן את בריחיו ויקם את עמודיו, ויפרוש את האהל על המשכן וישם את מכסה האהל עליו מלמעלה. (שמות מ, יח-יט)

עליו הכתוב כאילו הוא הקים.

ומה שאמרו "אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור", אין הכוונה לבעל כח גדול, אלא גיבור הכוונה למי שעובד בכל כוחותיו ומנצלם לגמרי. ולפי זה שפיר הקשה הרא"ש שיש להביא ראיה שמשה היה גיבור מכך שהקים את המשכן, כי בודאי כל מה שזכה שעל ידו הוקם המשכן, הוא רק משום שהשקיע בהקמתו את כל הכוחות האצורים בקרבו, ורק כאשר האדם עושה השתדלות עד קצה היכולת הוא זוכה על ידי כך להביא את התכלית מן השמים, ועל כן נאמר "ויקם משה את המשכן" אע"פ שקם מאליו בדרך נס.

שיחות מוסר (עמ' ק"א)

"אמר לו הקב"ה למשה, לפי שהיית מיצר שלא היה לך עשייה ולא חלק במלאכת המשכן, לפיכך לא יכלו אותן חכמים להעמידו, בשבילך, כדי שידעו כל ישראל, שאם על ידך אינו עומד, שוב אינו עומד לעולם, ואינו כותב לו הקמה, אלא על ידך, שנאמר ויקם משה את המשכן".

וקשה מה הנחמה בכך למשה, והרי באמת לא היה יכול להקים את המשכן אלא מאליו הוקם, וכמו שאמרו במדרש, ומשה רק עסק בו כאילו הוא מקימו, א"כ סוף סוף לא היה לו חלק במלאכת המשכן?

וביאר יסוד גדול הנלמד מכאן, לעולם אין מעשי האדם פועלים את התכלית, אלא האדם עושה בידיהו והתכלית נעשית מן השמים. וכך גם אצל משה, משה עשה בידיהו פעולה של הקמת המשכן, אך בפועל המשכן הוקם מאליו - מן השמים, ומעלה

אמר רבי יוחנן אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו, וכולן ממה. גבור דכתיב ויפרוש את האהל על המשכן. (נדרים דף ל"ח ע"א) והקשה הרא"ש מפני מה לא למד רבי יוחנן מן המקרא הקודם "ויקם משה את המשכן וגו' וישם את קרשיו", והמהרש"א בחידושי אגדות מיישב שהרי במשכן כתוב (פסוק י"ז) "הוקם המשכן" - שקם מאליו, וכמו שדרשו בתנחומא (פקודי, יא): "אמר משה רבונו של עולם, איני יודע להעמידו, אמר ליה עסוק בידך ואתה מראה להעמידו והוא עומד מאליו, ואני כותב עליך שאתה הקמותו", וא"כ אין ראיה מכאן שמשה היה גיבור.

אמר מרן ראש הישיבה שה"ת הגר"ח שמואלביץ זצ"ל, כי למרות דברי המהרש"א קושיית הרא"ש במקומה עומדת, שהרי אמרו עוד בתנחומא (שם)

מורנו ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אברהם יצחק ברזל זצוק"ל

ארבע שנים להסתלקותו - י' אדר תש"פ

שיחה מיוחדת בעניני השעה וחודש אדר - (נאמרה ב'ועד' חורף תשס"ט - מלחמת עופרת יצוקה)

המתפרסמת לראשונה מעל גבי הכתב | נמסר במיוחד למערכת גליונו ע"י נכדו הרב אליהו אופנהיימר שליט"א, תשו"ח לנ.

נושא בעול עם חברו בעת צרה

בשעה שיוסף מתגלה לאחיו, [אומרים חז"ל שפגישה זו היא רמז על לעתיד לבוא בשעה שהמשיח יבוא] אחד הדברים שיוסף עשה בזמן הפגישה, כתוב בפסוק, לכולם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן חמש חליפות (בראשית מה), והגמ' במגילה (ט"ז) מקשה דבר שנצטער בו אותו צדיק ישל בו זרעו, הרי כל מכירת יוסף התחיל מכיון שקינאו בו, הגמ' (שבת י, ב) אומרת לעולם אל ישנה אדם בן בין הבנים אפילו בחיצוניות שעל משקל שני סלעים מילת המשי המיוחד שיעקב הלביש את יוסף כתונת פסים נתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים, ולומדים מכאן חז"ל שאדם לא יעדיף בן בין הבנים. וא"כ מקשה הגמ' איך יוסף נותן לבנימין חמש חליפות שמלות, הוא בעצמו סבל מהעדפה שהעדיפו אותו. זה גרם לקנאה ושנאה א"כ איך הוא עושה אותו דבר לבנימין ונותן לו חמש חליפות שמלות, [אמנם שלכאורה זה לא דומה כי הרי יש הבדל בין אב לאח אבא זה משהו אחר, אבל חז"ל מדמים את זה], ומתרצת הגמ' רמז רמז לו שעתיד לצאת ממנו מרדכי הצדיק שעתיד לצאת בחמישה בגדים שנאמר ומרדכי יצא בלבוש מלכות תכלת וחור ועטרת זהב גדולה ותכריך בוץ וארגמן. [והמהרש"א כבר שואל שם שהרי גם כשיעקב הלביש את יוסף כתונת פסים ג"כ היה בזה רמזים ובכל אופן קנאו בו, וצריך לומר שבבנימין היה רמז שהם הבינו אותו ולא קינאו בו].

שנאחנו צריכים להחדיר אצלנו הוא הענין של נושא בעול עם חברו, אדם שאין לו יראת שמים אז גם לא אכפת לו מהשני והכל אצלו צחוק ומזלזל בהכל, אבל אדם שיודע שהכל מה' ויודע שרצון ה' שנגיש את זה אז גם צריך לפעול.

יש ביאור נפלא עד מאוד כמה חשוב הענין הזה של נושא בעול עם חברו בפרט כאן שזה ציבור ולא יחיד, ידוע שאלישע בן אבויה נקרא בלשון חז"ל בשם "אחר" וזהו אחד הדברים הפלאיים שאדם שהגיע לדרגה של תנא, אין לנו מושג מה זה תנא הוא ידוע את כל התורה כולה, נכנס לפרדס נכנס לעולמות העליונים, והיה הרב של התנא רבי מאיר ועם כל זה נקרא אחר ומובא (חגיגה טו) שבשעה שמת אחר אמר רבי מאיר שצריך לעשות לו תיקון מכיון שהוא היה במצב כזה גרוע שאפילו בגיהנום לא רצו לקבל אותו, ורבי מאיר עשה תיקון כדי שיכניסו אותו לכל הפחות לגיהנום.

והנה חז"ל מתעמקים בסוגיא (חגיגה שם) איך אלישע בן אבויה נהיה אחר והרי התורה מגינה, והתוס' שם מביא ירושלמי שביאר שר' מאיר שמע מאלישע בן אבויה לפי שאבויה אביו מגדולי ירושלים היה, וביום הברית של אלישע קרא לכל גדולי ירושלים והושיבן בבית אחד, ולר"א ר' יהושע במקום אחר מאיפה שהיו אוכלין ושותין ורוקדים, אמרו התנאים עד שאחרים עוסקים בשלהם נעסוק בשלנו ישבו ועסקו בדברי תורה, ירדה אש מן השמים והקיפה אותם, אמר להם אבויה גוברין לשרוף את ביתי באתם, (רואים מכאן שאבויה

עושה משהו צריך ללמוד את זה, הנביאים תמיד עוררו שהקב"ה עושה דברים של פחד "אז אמרתי תקחי מוסר" "היתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו", אם אנשים לא אכפת להם ואומרים זה לא נוגע לנו אז יש כאן כפירה וטענה גדולה מאוד.

אחד הדברים המפורסמים לא אני מחדש את זה, וכולם יודעים את זה אבל צריך לעורר וזה נוגע לבני תורה הוא הענין של נושא בעול עם חברו, מפורסם שבזמן הנודע ביהודה הייתה מדינה (סמוכה למקום רבנותו) שהיה עליה גזירת גירוש מהמלכה שם שרצתה שהיהודים יפנו כמה ערים, וגירוש זה צרה צרורה אדם שגר בבית שלו והגינה שלו, ויום אחד אומרים לו צא מכאן זה עושה משברים גדולים והרגשה נוראה, (ולפני כמה שנים היה כאן שפינו את גוש קטיף ואמרו שמפצים עם כסף...) ועם ישראל מלומד בגירושים, היה גירוש ספרד והיו עוד גירושים. והנודע ביהודה היו לו טענות על יהודי מדינה אחרת שם שלא השתתפו מספיק בעזרה ליהודים וכן לא הרגישו את הצער שלם, ואמר הנודע ביהודה מי יודע אם להם זה לא יקרה גם כן, וכך היה שאותם אנשים שישבו בשקט ולא נשאו בעול נגזרה עליהם גזרת גירוש.

עוד צריך לדעת שאם יהודים סובלים, אם זה סבל נפשי עצום ויש מאות נפגעי חרדה שזה גם פגיעה בנפש. ויש כאלו עם פגיעה גופנית, יש כאן מצב של עם ישראל בצרה, ובי' שאנחנו לא סובלים כל כך, אבל אם לא נעשה שום דבר אז יש כאן טענה עלינו, ואחד היסודות

אמנם נשאלת השאלה מדוע דווקא עכשיו בשעת ההתגלות יוסף צריך לרמוז לבנימין הצדיק שעתיד לצאת ממנו מרדכי הצדיק, שיגיד לו אח"כ בחדרי חדרים שעוד אלף שנה יהיה לו נכד מרדכי שעתיד לצאת בלבוש מלכות וכו', מדוע דוקא עכשיו בשעת ההתגלות זה לרמוז איך זה קשור למעמד הזה, ומה הלימוד שאנו לומדים מכאן.

ונראה שיש כאן יסוד גדול. באמת נמצאים אנו עכשיו בימים לא פשוטים, כשנמצאים יחד בישיבה לא כל כך מרגישים, אבל יש עכשיו מלחמה ומאות אלפי יהודים נמצאים במצב של חרדה מהמלחמה, יש פחד, וברור שאנחנו מאמינים באמונה שלמה שאין מקרה בעולם. זה לא עזה, או ישראל, או הערבים, הכל מהשמים אין מקרה. וברור שיש כאן יד השם שמכוונת את זה, וכשיש מלחמה זה זמן של סכנה גדולה, מלחמה לא יודעים איך תיגמר, כשיש מלחמה זה מידת הדין. אם מסתכלים במשקפת של טבע זה נראה מלחמה על מי יותר חזק, אבל אם מסתכלים במשקפת של תורה צריך לראות כאן את יד ה' אנחנו נמצאים בארץ ישראל וכל כך הרבה סובלים כאן, והמדינה קיימת כ"כ הרבה שנים ויש כאן כל הזמן מלחמות ופיגועים ה", אין מנוחה ברור שרואים כאן יד ה', ואם כתוב שרעמים נבראו כדי ליישר עקמומיות שבלב, האם מותר לנו להיות אדישים ח"ו וזה טענה גדולה מאד, אם הקב"ה

רבי אהרן דוד חדש תשפ"א	רבי אריה פינקל תשע"ו	רבי רפאל שמואלביץ תשע"ו	רבי נתן צבי פינקל תשע"ב	רבי בנימין בינוש פינקל תש"ן	רבי נחום פרצוביץ' תשמ"ז	רבי חיים שמואלביץ תשל"ט	רבי יחזקאל לוינשטיין תשל"ד	רבי חיים זאב פינקל תשכ"ה	רבי אליעזר יהודה פינקל תש"כ
------------------------	----------------------	-------------------------	-------------------------	-----------------------------	-------------------------	-------------------------	----------------------------	--------------------------	-----------------------------

חובלנית ואם כבר הרגו מישהו ע"כ שמדובר בן אדם שאין עליו טיפת זכות. והיה צריך להיות באבוד רשעים רינה, אומר רבי מאיר לא, גם רשע כזה יש לו נשמה יהודית והשכינה בוכה עליו, ומי שאומר מימרא כזו ע"כ שכל הלב שלו זה בשביל השני הוא חי את הצער של השני, זה היה החותמת כמה ר"מ לא למד מאחרי העולם הזה הוא עולם אכזרי, כל אדם חושב על עצמו ואם נרצה שהקב"ה יגיד תורה בשמנו צריך שנתנהג כמו רבי מאיר להרגיש את השני.

ויתכן שמה שאחר אמר על עצמו שהוא למד כל הזמן לשם כבוד שלא לשמה הוא ג"כ אותו יסוד, הוא כל

עשו השבטים וידוי, וע"ז נענשו בעשרה הרוגי מלכות שעם ישראל ילמד שחייבים להרגיש אחד את השני, אלישע בן אבויה רואה את הלשון של רבי חוצפית שהיה מעשרה הרוגי מלכות במקום ללמוד כמה חשוב להרגיש את השני, להשתתף בצער של השני, שעל זה נהרג רבי חוצפית, בדיוק הפוך בזמן שעם ישראל נמצא בים של צרות הוא הולך ושר שירים יוונים וזה נקרא שירים דרכי השם וכו',

ולפ"ז מובן מאוד המשך הגמ' בחגיגה שמסופר שם שאשכחיה רבה בר שילא לאלהיו אמר ליה מאי קעביד קודשא בריך הוא, אמר לו קאמר שמעתא מפומייהו

ג"כ היה בעל דרגה שראה את האש), אמרו לו ח"ו אלא יושבין הינו וחוזרין דברי תורה מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים, והיו הדברים שמחים כנתינתם מסיני והלא באש ניתנו, אמר להם הואיל וכך כוחה של תורה, אם יתקיים הבן הזה לתורה אני מפרישו, ולפי שלא היתה כונתו לשמים לפיכך לא נתקיימו, ונראה שלא רק בברית היה חיסרון של לשמה אלא כל הגידול של אלישע היה עם ההנהגה של שלא לשמה, כדי שירד אש ויכבדו אותו, ובגלל החינוך הזה אמר אלישע לא נתקיימה בי, (וכבר שואלים הרי ידוע שמתוך שלא לשמה בא לשמה אבל זה מה שאלישע אמר).

אמנם הגמ' עצמה מביאה עוד שתי טעמים טעם אחד, ראה את לשונו של רבי חוצפנית המתורגמן מונחת בבזיון ואמר כזה תנא קדוש מה קרה לו ולכן פירש, טעם נוסף מובא בגמ' שם זמר יוני לא פסק מפיו, ובפשטות משמע שהוא שר שירים יוונים, שירים של גוים אמנם רש"י לא אומר ככה, רש"י מסביר זמר יוני, והיה לו להניח משום חורבן הבית שנאמר בשיר לא ישתו יין (ישעיה כד), מבאר רש"י שהבעיה כאן היה הזמר לפי שאז הייתה התקופה שלאחר חורבן הבית (שהרי היה שם רבי עקיבא ורבי עקיבא היה בזמן חורבן הבית) והוא שר שירים (ואולי אם הוא היה שר שירים של יהודים זה מביא התעוררות, אבל הוא שר זמר יוני והיה לו להניח משום חורבן הבית), כתוב כאן שהטענה על אלישע היתה שהוא לא השתתף שהוא לא הרגיש את הצער, והביאור בזה שהזמר שלו היה כדי לשמח את עצמו ומ"מ זה היה כ"כ גרוע עד שהוא נהיה כופר, הוא נהיה אחר. (רואים מכאן יסוד שזה מתחיל בדברים קטנים הוא לא נהיה כופר סתם ביום אחד).

ובאמת שלושת הטעמים נראה שהם מורשש אחד, לאחר לא היה רגש בשביל השני לא היה לו מספיק רגש להרגיש את הצער של עם ישראל, הוא רצה לחיות את החיים שלו לשמוע את השירים שלו.

אם נחשוב טוב כמה זה נוגע למעשה היום, העולם מתנהג כך. חוץ מעם ישראל כל אחד חי לעצמו שלו יהיה טוב, אין מושג של להרגיש את השני, אולי מדברים פוליטיקאים שמשתתפים בצער אבל זה כלום זה רק מילים, לא עושים שום דבר בשביל זה, אצל עם ישראל זה יסוד של עם ישראל להרגיש את הצער של השני, אלישע לא רצה לחיות כך הוא לא רצה להרגיש כך, רצה לחיות את החיים שלו לעצמו, לא להיות חייב לאף אחד כלום. עד שנהיה אחר.

ויתכן מאוד שזה גם ההסבר במה שמוכר בגמ' שנהיה אחר מכיוון שראה את לשונו של חוצפית המתורגמן, שהרי ידוע שעשרה הרוגי מלכות זה עונש על מכירת יוסף, למרות שיוסף ניסה לכפר להם על זה אבל עדיין היה טענה, ובאמת בעיקר המכירה הם היו שוגגים שהרי הם זנו דין וצירפו את השכינה, אבל בחלק אחד הם הודו, כתוב בתורה שאמרו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו בצרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו (בראשית מב, כא), ומבארים הראשונים הרמב"ן והספורנו שהם לא התחרטו על עצם המכירה, עצם המכירה הם עשו על פי דין שהם הבינו שיוסף הוא רודף שרוצה להוציא אותם מהשכינה, לעשות אותם כמו ישמעאל ועשיו ורק יוסף ימשיך את המסורת, אבל על החלק הזה שבשעה שישבו לאכול לחם ויוסף בוכה ומתחנן עליהם תרחמו עליי אני כמעט בן יחיד ויש לי רק עוד אח אחד בנימין תנו לי לחזור הביתה אני יפסיק, והם אפילו לא הסתכלו עליו ע"ז היה טענה אשר ראינו בצרת נפשו ולא שמענו, והיה חסר שגם אם אתה עושה דין, אתה צריך לבכות בשעה שאתה פוסק את זה, צריך להרגיש את הצער שלו, זה הרי אח שלך, ע"ז

למדנו מכאן כמה חשוב הענין לחשוב על השני, ובפרט בימים אלו שזה זמן מלחמה ועם ישראל בצרה אסור לעמוד מהצד להיות אדישים שלא נהיה כמו אחר רח"ל לומר אני חי את החיים שלי, וזה גם יותר מזה ויש כאן זלזול בהקב"ה רח"ל, לא מספיק להתעניין בחדשות מה קרה צריך לדעת מה עושים משהו למעשה ללמוד טוב יותר, לקבל עול מלכות שמים, להרגיש שאני עושה משהו, להתאמץ, פרק תהילים עם 'אחינו' בסוף התפילה זה חשוב מאוד אבל זה לא מספיק, צריך להתחזק שלא יהיה ח"ו טענה עלינו.

הזמן חשב על עצמו מה יצא לי מזה לשם כבוד ולא חשב שיש משהו יותר מזה, אתה יהודי שנמצא בתוך מעגל של כלל ישראל שעובדים את הקדוש ברוך הוא ולא עושים רק מה שנוח,

מעתה מובן שבשעת התגלות יוסף לאחיו נותן יוסף לבנימין חמש חליפות שמלות וזה רמז למרדכי, ומדוע מרדכי זכה לחמש חליפות מכיוון שמסר נפשו בשביל כלל ישראל, והרמב"ם כותב שמלך ישראל אינו מי שיושב על הכיסא אלא המלך הוא ליבם של ישראל, ובנביא כתוב שמלך הוא עבד לישראל שאכפת לו מכל יהודי שיהיה לו כל מה שצריך ברוחניות ובגשמיות וזה היה מרדכי הצדיק שהיה סמל של נושא בעול של עם ישראל, ועל כן במעמד זה רומז להם יוסף הענין הזה שרצה לתקן החטא של המכירה שעיקר החטא היה חיסרון בנושא בעול עם חבריו, תראו מרדכי היהודי הוא נושא בעול ולו מגיע חמש חליפות (ובאמת גם בנימין היה נושא בעול שבשעה שנמצא הגביע אצלו ביישו אותו ואמרו לו שהוא גנב וקיבל באהבה שידע שזה לטובת יוסף).

למדנו מכאן כמה חשוב הענין לחשוב על השני ובפרט בימים אלו שזה זמן מלחמה ועם ישראל בצרה אסור לעמוד מהצד להיות אדישים שלא נהיה כמו אחר רח"ל לומר אני חי את החיים שלי, וזה גם יותר מזה ויש כאן זלזול בהקב"ה רח"ל, לא מספיק להתעניין בחדשות מה קרה צריך לדעת מה עושים משהו למעשה ללמוד טוב יותר, לקבל עול מלכות שמים, להרגיש שאני עושה משהו, להתאמץ, פרק תהילים עם 'אחינו' בסוף התפילה זה חשוב מאוד אבל זה לא מספיק, צריך להתחזק שלא יהיה ח"ו טענה עלינו.

והנה במלחמה זו, רוב הפגועים הם נפגעי חרדה. מה זה מראה, מראים לנו מהשמיים שיש כאן חיסרון ביראת שמיים אין לנו מספיק פחד מה', נתחזק ביראת שמיים ולא נזלזל במה שהקב"ה אומר ה', נקבל יחד להרגיש שאנחנו עושים בשביל כלל ישראל ללמוד יותר טוב, להיות בישיבה יותר, להתחזק במוסר, וזה יהיה לנו לזכות שיראו מהשמים שאנחנו נושאים בעול ונזכה בעז"ה לישועה שלמה אמן.

(נמסר ועד חורף תשס"ט מלחמת עופרת יצוקה)

דכוליהו רבנן ומפומיה דרבי מאיר לא קאמה, עונה לו אליהו דברים שאנחנו לא כל כך מבינים אין לנו מושג בדברים האלה, הקדוש ברוך הוא אומר תורה בשם כל התנאים אמנם בשם התנא רבי מאיר לא אמה, והנה זה ברור אפילו שאין לנו מושג בדברים האלה אבל אדם שזכה שהקב"ה, בורא עולם היה הווה ויהיה, אדון הכל אומר דברי תורה בשמו של בשר ודם איזו עליה יש לו, איזה עונג יש לאדם שחידש את זה, וכל התנאים זכו לזה חוץ מהתנא רבי מאיר, רבי מאיר בעל הנס, רבי מאיר שסתם משנה ר"מ הוא לא זכה, אמר ליה אמה, אמר לו משום דקא גמר שמעתתא מפומיה דאחר הוא למד אצל אחר וא"כ יש כאן פגם בתורה של ר"מ, אמר לו רבי מאיר רימון מצא בתוכו וקליפתו זרק, רבי מאיר לא קיבל השפעות מהדברים הלא טובים, ומבואר בראשונים שאחרי שהיה כאן בארץ פסק על תורתו של רבי מאיר שתוכו וקליפתו זרק זה השפיע מיד, אמר ליה השתא קאמר מאיר בני כך הוא אומר בזמן שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת קלני מראשי קלני מזוועי אם כך הקב"ה מצטער על דמן של רשעים שנשפך ק"ו על דמן של צדיקים שנשפך, ומשנה זו נמצאת בסנהדרין בו מבאר רבי מאיר את צערה של השכינה על אדם הנהרג ע"י ב"ד.

והנה צריך להבין הרי יש מאות מימרות של רבי מאיר מדוע דווקא מימרא זו אמר הקב"ה בשם רבי מאיר, ולפי המתבאר הדברים מובנים, שהרי הקלקול של אחר היה שלא אכפת לו מהצער של השני, הוא חי את החיים שלו לבד, יש חורבן הבית וצריך להצטער הוא לא עשה את זה הוא שר זמר יוני, ואם יש חשש שרבי מאיר למד משהו ממידותיו של אחר הכונה היא למידה הזאת שגם רבי מאיר ח"ו יש בו משהו שלא אכפת לו מהשני, בא רבה בר שילא ואומר חס ושלום, רבי מאיר תוכו אכל קליפתו זרק הוא לא למד כלום מאחרי, וראיה לזה היה ר"מ אומר וידוע שמה שתנא אמר הוא לא רק אמר אלא גם הרגיש כך ומה הוא אומר בזמן שאדם מצטער שכינה מה היא אומרת וכו', ומשנה זו היא חידוש עצום הרי מדובר כאן באדם עובר עבירה שדנו אותו למיתה, ובמסכת מכות אנו רואים שלומדים מוהצילו העדה שהיו עושים כל טצדקי שבעולם כדי שלא יהרג, סנהדרין שהורגת פעם בשבעים שנה נקראת